

İlköğretim Öğretmenlerinin Sekiz Yıllık Eğitime İlişkin Beklenti, Sorun ve Önerileri

Asude BİL.GİN*
Aynur OKSAL**

ÖZET

Bu çalışma ilköğretim öğretmenlerinin sekiz yıllık zorunlu eğitime ilişkin beklenti, sorun ve önerilerini anlamak ve bunların sekiz yıllık eğitimin temel ilkeleriyle örtüşen ve ayrışan noktalarını saptamak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu amaçla Bursa ilinden 150 ilköğretim öğretmenine kağıt-kalem yöntemiyle beklenti, sorun ve önerileri sorulmuştur.

Sonuçlar pek çok noktadan temel ilkelerle beklenti, sorun ve önerilerin kesiştiğini ancak öğretmenlerin özellikle üzerinde durduğu bir konuya dikkat çekilmesi gerektiğini ortaya koymuştur: Müfredat programının yoğunluğunun azaltılması.

Anahtar Sözcükler: Temel Eğitim, öğretmen, eğitim programları.

SUMMARY

The Expectations Problems And Proposals of Primary School teachers About Eight Years of Obligatory Education

This study intended to investigate the expectations, problems and proposals of primary education teachers related to the eight years of obligatory education and to compare these with the basic principles of the primary education by eight years. By means of paper and pencil, 150 primary school teachers of Bursa were asked about their expectations, problems and proposals. Results showed that they coincide with the basic

* Yrd. Doç. Dr.; Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Öğretim Üyesi

** Yrd. Doç. Dr.; Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Öğretim Üyesi

principals of primary education, but the teachers stressed to the need of lightening the intensive curriculum.

Key Words: Primary education, teacher, curriculum.

GİRİŞ

Eğitimde çağı yakalamanın ilk ve en önemli adımı olan temel eğitim son yıllarda son derece hareketli tartışmalar sonucu bir atılım içine girmiştir. Onbeşinci Milli Eğitim Şurasında daha 1973 yılında "Beş yıllık temel eğitim hedefini gerçekleştiren ülkemizde, üç yıllık ortaokul eğitiminin de 'Zorunlu Eğitim' kapsamına alınması ve sekiz yıllık zorunlu temel eğitime geçilmesi" 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu ile desteklenmesine karşın ancak 1995 yılında hazırlanan Yedinci Beş Yıllık kalkınma planında (1996-2000) temel eğitimin önce kesintisiz sekiz yıla, sonra da oniki yıla çıkarılması öngörülmüştür. Bu bağlamda beş yıllık zorunlu eğitimi sekiz yıllık zorunlu eğitime dönüştüren 4036 sayılı Kanun 16.08.1997 tarihinde çıkarılmış ve 1997-1998 öğretim yılından itibaren ülke genelinde sekiz yıllık zorunlu temel eğitime geçilmiştir. Dönemin Milli Eğitim Bakanının ifadesiyle "Ülkemizde sekiz yıllık zorunlu eğitimin uygulanmasıyla, eleştirici soyut düşünce yeteneği gelişmiş, bedensel gelişimini büyük ölçüde tamamlamış, teknolojik ve bilimsel gelişmeye uyum sağlama becerisi kazanmış gençlerin özgür irade ve kararlarıyla mesleki eğitime yönelerek iş hayatının etkin, verimli ve sürekli katılımını sağlayan, çağın gereklerine ve toplumun gereksinmelerine uygun, istihdama yönelik meslek edinmeleri sağlanmış olacaktır."

Bu amacı gerçekleştirebilmek için Eğitimde Çağı Yakalama 2000 Projesi yürürlüğe konmuştur.

Sekiz yıllık temel eğitim uygulamaya konulurken belirlenen bu temel ilkelerin İlk öğretim okullarımızda görev yapan öğretmenlerimizin şu andaki sorun, öneri ve beklentileri ile örtüşen ve ayrışan yönlerini saptama ihtiyacı, bir ön çalışma niteliğindeki bu araştırma'nın çıkış noktasını oluşturmaktadır.

Bu amaçla Bursa ili Devlet İlköğretim Okullarında görev yapmakta olan 150 öğretmenin görüşleri alınmıştır. Öğretmenlerden sorun, beklenti ve önerilerden onlara göre en önemli olan beş tanesini yazmaları istenmiştir.

Araştırmanın bulguları öğretmenlerin beklenti, sorun ve önerileri, arasında paralellik olduğunu göstermektedir. 150 öğretmenin sekiz yıllık eğitime ilişkin görüşleri en sık tepki den en aza doğru aşağıda belirtilmiştir:

BEKLENTİLER**Tepki Sıklığı**

1) Ders programlarının yoğunluğunun azaltılması	103
2) Sınıf geçme yönetmenliğinin gözden geçirilmesi	81
3) Disiplin kurulu yönetmenliğinin yaptırım gücünün artırılması	46
4) Rehberlik hizmetlerinin gerçekleştirilmesi	35
5) Sosyal etkinlik çalışmaları yapılması	35
6) Personel dağılımının iyi yapılması	35
7) Fiziki ortamın düzenlenmesi	35
8) Öğretmen yetiştirilmesinin kalitesinin yükseltilmesi	12
9) Branş öğretmenliğinin nitelikli hale gelmesi	23
10) Hizmet içi eğitime önem verilmesi	12
11) Bilgisayar teknolojisine geçiş	11
12) Birleştirilmiş sınıf uygulamasına son verilmesi	10
13) Yabancı dil eğitiminin ikinci sınıfa alınması	9

SORUNLAR

1) Sınıfların çok kalabalık olması	46
2) Yeterli araç-gereçin bulunamaması, fiziki ortamın yetersizliği	46
3) Bilgide yetersiz öğrencinin birşey bilmeden geçmesi	45
4) Kaliteli öğretmen sorunu, branş öğretmeninin olmayışı	35
5) Müfredat programı çok yüklü olması	35
6) Rehberlik hizmetlerinin yetersizliği	34
7) Disiplin kurulunun gücünün olmaması	34
8) Personel yetersizliği	15
9) Öğretmenlerin kimi okullarda yığılması, kimisinde ise derslerin boş geçmesi	12
10) Öğrencinin ders dışı etkinliklere yeteri kadar zamanı olmaması, sosyal beceriler kazanamaması	11
11) Taşımalı sistemle gelen öğrenciler ile diğer öğrenciler arasındaki seviye farkı	5
12) Öğretmenin rehberlik işinin çok artması	5
13) Yönetmeliklerdeki sorunlar	3
14) Öğretmenlerin maddi durumlarının kötülüğü	3
15) Sabah giriş ve akşam çıkış saatlerinin küçük çocuklara uygun olmaması	1
16) Her öğrenciye aynı uygulamanın yapılması	1

ÖNERİLER

1) Disiplin kurulu etkin olsun	69
2) Müfredat programlarının yoğunluğu azaltılsın	35
3) Fiziki ortam iyileştirilsin	35
4) Hizmet içi eğitim düzenlenip kalite artırılsın	35
5) Sınıf geçme notu yükseltilsin, sınıfta kalma olsun	35
6) Rehberlik hizmetleri yeterli kişilerce yürütülsün	23
7) Öğretmen açığı kapatılsın	12
8) Ekonomik açıdan yetersiz olan okulların ihtiyaçları saptanıp bakanlık desteği sağlansın.	11
9) Kırsal alanlarda merkezi yerleşim yerlerine Yatılı ilköğretim Bölge Okulları (Y.İ.B.O.) kurulsun	11
10)Seviye sınıfları oluşturulsun	8
11)Ek okul 2 ve 3'te yabancı dil başlasın	5
12)Orta I baraj olsun	3
13)) Her okulda yabancı dil laboratuvarı olsun	3
14)Ek ders ücretleri arttırılsın. Böylece motivasyon artacaktır.	3
15)8. sınıf bilimsel verilere dayanılarak yönlendirme sınıfı olsun	2
16)Öğrenci sayısı daha çok sınıf açılarak azaltılsın	2
17)Öğretmen maaşları yükseltilsin.	2

TARTIŞMA

Öğretmenlerin sorunlara ilişkin görüşleri kaliteli öğretmen yetiştirme sorunlarından soyutlanamaz görünmektedir. Tüm bu noktaları dikkate aldığımızda başlangıç olarak, öğretmen yetiştirmenin belirli ölçütlere dayanan ilkeli ve denetlenen bir etkinlik olarak ele alınması gereği ortaya çıkmaktadır. 1996 yılında Yüksek Öğrenim Kurumu ve Milli Eğitim Bakanlığı ortak bir çalışma ile ülkenin öğretmen ihtiyacı doğrultusunda Eğitim Fakültelerinin öğretmen yetiştirme programlarını yeniden düzenleme kararı almıştır. Yeni düzenleme ile okul öncesi ve ilköğretim alanlarında kısa sürede ciddi öğrenci artışları hedeflenmektedir. Ancak artan öğrenci sayıları, bina, derslik, laboratuvar ve öğretim elemanı ihtiyacını da beraberinde getirmektedir. Artan öğrenci sayılarına paralel olarak söz konusu bina, derslik v.b. ihtiyaçların giderilmemesi eğitim-öğretim kalitesini önemli ölçüde etkileyecektir.

Yeni düzenleme Eğitim Fakültelerindeki bölüm yapılanmasını, Milli Eğitim Sistemimizdeki okul yapılanmasına paralel hale getirerek, yan alan

uygulamasına yer vermektedir (Fen Bilgisi, Matematik, Türkçe ve Sosyal Bilgiler). Ancak yan alanlarda öğretime yönelik eğitim verecek öğretim elemanlarının nicelik ve nitelik açısından yetersizliği, aday öğretmenlerin ilköğretim ikinci kademede söz konusu alan dersleri öğretmekte yetersiz kalacakları gerçeğini beraberinde getirmektedir.

Yeni düzenleme ile öğretmen yetiştirme lisans programları, alan öğretim yöntemlerini ve öğretmenlik uygulamasını ön plana çıkartmaktadır. Adayların sınıf içi uygulamalar yoluyla öğretmenlik becerisi ve deneyimi kazanması amaçlanmaktadır. Öğretmenlik uygulamasının ön plana çıkartılmış olması yeni düzenlemede gözle görülür bir gelişme göstermektedir. Özellikle öğretmenlik mesleğini sevdirmeye açısından... Ancak okul-fakülte işbirliğinin sağlanması için yapılan çalışmaların çok ciddi bir şekilde yürütülmesi gerekmektedir. Uygulamalar, öğretmen yetiştirmenin sadece akademik bir öğretim değil ayrı zamanda, pratik meslek bilgi ve becerilerinin kazanılması süreci olduğunu ortaya koymaktadır.

Yeni düzenlemelerin gerçekçi hedefleri yakalayabilmesi için öğretmen eğitiminde yetki ve sorumlulukları açıkça belirlenmiş bir otoritenin (M.E.B., YÖK, ya da yarı bağımsız birimler) standartları saptayıp (nitelikli öğretmen standartları) bu standartlar çerçevesinde öğretmen yetiştirme etkinliklerine yönelik hizmetleri yeterlilik ve nitelik açısından değerlendirmesi gerekmektedir.

Değerlendirmenin sağlıklı olabilmesi için:

-Eğitim Fakültelerinde görev yapan öğretim elemanlarının nitelikli öğretmen yetiştirmede yeterliliklerine ilişkin standartların belirlenmesi.

-Öğretmen yetiştirme programlarında okutulacak derslerin ve içeriklerin yine standartlar yoluyla belirlenmesi.

-Her öğretilerde bulunması gereken yeterliliklere göre program geliştirme çalışmaları yapmak.

-Fakülteler arasındaki öğretmen yetiştirme programlarındaki çeşitliliği ortadan kaldırmak için, programlarda bulunması gereken dersler ve bu dersler için performans ölçütleri belirlemek.

Beklentilere ilişkin görüşler özel bir önem taşımaktadır. Çünkü sistemin içinde bulunan ve sorunları bizzat yaşayan öğretmenlerin beklentilerini en gerçek ve güncel olanlar biçiminde kabullenmek zorunda olmalıyız. Bu arada ilginç bir bulgu da öğretmen maaşlarının artırılmasına ilişkin beklentinin 17. Sırada yer almasıdır. Öğretmenlerin kendilerine ilişkin beklentilerine son sıralarda yer vermeleri onların sekiz yıllık eğitime olan inançlarını yansıtmaları açısından yorumlandığında sevindiricidir.

Öğretmenlerin geleceğe yönelik önerileri ise sekiz yıllık temel eğitimin temel ilkeleriyle sınıf mevcutlarının azaltılması, fiziki ortamın iyileştirilmesi,

Yatılı İlköğretim Bölge Okullarının açılması, maddi olanakları olmayan öğrencilerin ihtiyaçlarının karşılanması, bilgisayar destekli eğitim geçilmesi, ilköğretim kademesinde en az bir yabancı dilin öğretilmesi maddelerinde örtüşmektedir. Bunların dışında öğretmenlerin güçlü bir biçimde vurguladıkları en önemli öneri ve beklenti müfredat programındaki yoğunluğun azaltılmasıdır. Bu istek içerik yerine yöntem öğretimini amaçlayan çağdaş eğitim sloganıyla da tutarlıdır. Rehberlik hizmetlerine ağırlık verilmesi, hizmet içi eğitimin güçlendirilmesi, sınıf geçme ölçütlerinin yükseltilmesi ve disiplin yönetmeliğindeki sorunlar öğretmenlerin dikkat edilmesini önerdiği diğer önemli konulardır.

Bu çalışma sadece bir ön araştırma niteliğindedir. Ancak bundan sonra gerçekleştirilecek ciddi ve kapsamlı çalışmalarla alanın içinde uğraş veren öğretmenlerin yaşantıları eğitim fakültelerine ışık tutabilir, böylece sekiz yıllık zorunlu eğitim amacına yaklaşabilir.

KAYNAKLAR

1. “Sekiz Yıllık Kesintisiz Eğitim” T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Araştırma ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı.